

A felvidéki magyar líra jeles alkotója, Fellingner Károly 2016-os, *Kéreggyűjtés* című verseskötetéről többek között ezt írtam: „a versek egy része magán viseli az istenes költészet jegyeit, az útkeresés stációit. Költőnk vallja, hogy az

76 Bakonyi István

APASIRATÓ FELVIDÉKRŐL

Fellingner Károly:

Köti a sötétséget

fájdalmak, keserűségek, személyes és közösségi tragédiák ellenére mindig bennünk él az örök karácsony (és persze az örök húsvét) reménye. S ebben az ilyesfajta líra sokat segíthet.” S bizony a keservek, a fájdalmak és a szenvedések folyton körbeveszik a költőt. Erről is tanúskodik az új kötet, a *Köti a sötétséget*. A középpontban az olyannyira szeretett apa elvesztésével, a halállal szembenező költő lírai naplójával, az elengedés nehézségével. Egyfajta apasirató verseskötet ez, méghozzá a javából. Nem tudom, milyen arányban vannak a magyar lírában az anya- és aversek. Ez utóbbiból valószínűleg kevesebb akad, s közülük említhetem többek között Juhász Ferenc híres eposzát vagy Serfőző Simon költeményét, amely ugyancsak emlékezetes búcsúvétel. De vannak művek *Apák és fiúk* címmel is, hogy csak Turgenyev drámáját vagy éppen a zenész Nyerges Attila műsorát említsem. Itt Fellingner Károlynál pedig az egész kötetnek ez a vezérfonala, katartikus folyamata.

Ebben az emlékezésben fontos hely jut a csillag-motívumnak. „Az örök remény egy pillanatig tart csak, / amíg, mint gyermeket, magasba emel apám, / hogy végül is elérjem a csillagot...” És még kétszer megjelenik ez a szép szó az *Elbocsátó* című nyitóversben. Párosul vele a földi vonzás ereje, és a csillag itt sem más, mint a távlatok és az öröklét megjelenítése, hasonlóképpen, mint József Attilánál, akinél a „semmi ágán” is vigasztaló erőtt jelentenek a csillagok, még ha oly reménytelen is a létezés. Más összefüggésben pedig az *In memoriam Alois Alzheimer* szövege így szól: „Emlékeimet / kihordom, mint ahogy az anyám is ki- // hordta két testvéretem / csillagmély szíve alatt.” Gyönyörű metaforikus versbeszéd ez, a fájó szépség itatja át az egész kötet anyagát.

Felidéződnek apró életképek a múltból, a közösen átélt történeésekről, az apa és a fiú szoros kapcsolatáról. A lét folytonosságát az apa halála és az unoka születése jelzi. Mindeközben a versek jórészeben epikus színeket és részleteket találunk. Ezek közül az egyik legmegrázóbb a *Jel*, amelyben arról

ember a Teremtő képére van formálva, és valamenyünk életében fontos az isteni minőség jelenléte. Igaz, nem hangzatos ódákban vall minderről, hanem sokkal inkább csöndben és meghittén. A sokat emlegetett kegyelmi állapot ajándékként. [...] És tudja, hogy az elszenvedett

olvashatunk, hogy a fiú megérzi a halál pillanatát. Az apa az utolsó pillanatban még megszólítja a fiút, s a búcsú így ölt testet. Ettől fogva a beszélő aprólékosan végigkíséri a gyász mozzanatait, hol részletezve, hol profán szembenézéssel. Ez utóbbira példa a *Négysoros*: „Apám olyan volt a koporsóban, / mint méhecske a művirágon, / mint méhecske a művirágon / apám sírján, 77 apám sírján.” A nyomatékosító ismétlés fontos lírai minőség itt, s akár egy rózsafüzér-imádság kezdete is lehetne a szöveg, akkor is, ha a szöveg meg- lehetősen profán. Az sem kétséges, hogy egyébként mentesek ezek a versek a pátosztól és a teatralitástól. A maguk természetességében hatnak igazán. Egyértelmű az őszinte kitárulkozás egy olyan ember emlékére, akire vég- képp nem volt jellemző semmiféle álság.

Tulajdonképpen egy „verses regény” elemei állnak össze ebben a kötetben, miközben olvasunk a gyerekkorról, a fiú életének az apjához kötődő állomásairól, s találunk a műben szociografikus elemeket is. S bár akadnak kitérők (például a volt feleség megismerésének epizódja), foly- ton vissza-visszatér az apaélmény. Közben drámai részletek olvashatók a beteg ember kiszolgáltatottságáról, az ágyhoz kötöttség tragikumá- ról, az esendőségről, a betegségről (*Pohár bor*). És vannak igencsak in- tenzív versek, eredeti képi világgal, különös istenélménnyel: „elhalad előttem az Isten, / meztelen testét megsebezte / egy túl kíváncsi, ma- gamutogató, / útszéli, poros csipkebokor, elfog / a sírás, ráterítem Is- trenre a látszat kabátját, lerágyva a körmöm.” (*Darabcsinálók*)

S ha már a verses regény műfaját említettem, akkor említhetem a drámai monológot is, hiszen a *Köti a sötétséget* ilyen szövegeket is tartal- maz, amelyek sajátos monodramává állnak össze: az apa elvesztésének állapotát részletező, végső soron az elengedést előkészítő lelki folyama- toknak a drámájává. Így lesz az anya szemében az apa „az örökkévalóság jelképe” (*Szénakazal*). Közben megelevenedik néhány ősi temetői szokás, például úgy, hogy a halott kedvenc ételét, fagyasztott halfilét visznek a sírra a művirágcsokor mellé. Így ötvöződik az ősiség a mai művilággal, a szakrális a pro- fánnal. Ritka pillanat, amikor a történelem (a szülőfalu visszafoglalása) is beszü- remkedik a szövegbe, miközben a születés és a halál kettőssége jelenik meg az *Elégjában*. Hiszen Fellingner Károlyt izgatják a létezés alapkérdései is, miközben személyes kínjait tárja föl. Ez az összetettség egy szép egysoros versben is igazol- lást nyer: „A vers a csönd szűrőpróbája.” (*Felszáradt árnyék*) Bizony, a csöndnek is rendelt ideje van, és a szűrőpróba sem mellékes. Érdekes a szó jelentése, hiszen benne van a „véletlenszerű ellenőrzés” mozzanata is. Bár a költő sem, és e sorok írója sem hisz a véletlenben...

Megkerülhetetlen fogalom az elengedés. A *Köti a sötétséget* minden pillanatát átítatja a költői létezés és a vers varázsa. Ez a kettősség egyben segíti és óvja a lírai beszélőt. Így lesz egyre hitelesebb a hangja. (*Media Nova M, Dunaszerdahely, 2017*)